

LIBRIS

We know

Agatha Christie este cunoscută în întreaga lume drept „Regina crimei“. A scris 80 de romane polițiste și volume de povestiri, 19 piese de teatru (dintre care *Cursa de șoareci* este cea mai longevivă din istorie) și șase romane publicate sub pseudonimul Mary Westmacott.

Celebrul Hercule Poirot – cel mai cunoscut detectiv de la Sherlock Holmes – apare încă din primul roman al Agathe Christie, *Misterioasa afacere de la Styles*. Poirot și Miss Marple, bine-cunoscutul personaj imaginat de scriitoare, au devenit faimoși la nivel mondial și au făcut subiectul multor filme realizate pentru marele și micul ecran.

Agatha Christie a mai scris volume de nonficțiune, o autobiografie, dar și povestiri amuzante despre numeroasele expediții în care a participat alături de soțul ei, arheologul Max Mallowan.

A murit în 1976.

AGATHA
CHRISTIE

CRIMA
DIN
ORIENT
EXPRESS

Traducere din limba engleză de
LIVIA OLTEANU

LITERA
București

CUPRINS

Partea I. Faptele	5
1. Un pasager important în Taurus Express	7
2. Hotelul Tokatlian	19
3. Poirot refuză un caz	30
4. Un strigăt în noapte	41
5. Crima	47
6. O femele	63
7. Cadavrul	74
8. Cazul de răpire Armstrong	88
Partea a II-a. Dovezile	93
1. Mărturia conductorului vagonului de dormit	95
2. Mărturia secretarului	103
3. Mărturia valetului	110
4. Mărturia doamnei din America	118
5. Mărturia doamnei suedeze	129
6. Mărturia prințesei rusoaice	136
7. Mărturia contelui și a contesei Andrenyi	145
8. Mărturia colonelului Arbuthnot	152
9. Mărturia domnului Hardman	163
10. Mărturia italianului	172
11. Mărturia domnișoarei Debenham	177
12. Mărturia cameristei nemțoaice a prințesei	184
13. Rezumatul mărturiilor pasagerilor	193
14. Dovada armei	203
15. Dovezile din bagajele pasagerilor	213

Partea a III-a. Hercule Poirot stă și se gândește.....	233
1. Care dintre ei?.....	235
2. Zece întrebări	246
3. Anumite aspecte sugestive.....	253
4. Pata de grăsime de pe un pașaport maghiar	264
5. Numele de botez al prințesei Dragomiroff	273
6. A doua declarație a colonelului Arbutnot.....	279
7. Identitatea lui Mary Debenham.....	284
8. Și mai multe revelații surprinzătoare.....	290
9. Poirot propune două soluții	299

1

UN PASAGER IMPORTANT
ÎN TAURUS EXPRESS

Era cinci dimineața, într-o zi de iarnă în Siria. La peronul gării din Alep staționa trenul denumit cu mândrie Taurus Express în ghidurile căilor ferate. Avea un vagon-restaurant cu bucătărie, unul de dormit și două vagoane regionale.

Lângă scara vagonului de dormit conversau un tânăr locotenent francez, într-o splendidă uniformă, și un omuleț înfofolit până la urechi, căruia nu i se zăreau decât vârful roz al nasului și cele două capete ale mustății răsucite în sus.

Era cumplit de frig, iar această sarcină de a conduce un distins necunoscut nu era de invidiat, dar locotenentul Dubosc își îndeplinea cu bărbăție misiunea. Îi lunecau de pe buze fraze politicoase, într-o franceză rafinată. Nu că ar fi știut despre ce era vorba. Existaseră niște zvonuri, desigur, cum circulau mereu în asemenea cazuri. Generalul, generalul său, își pierduse tot mai mult cumpătul.

Și apoi venise acest străin belgian, tocmai din Anglia, se părea. Trecuse o săptămână, o săptămână ciudat de tensionată. Apoi se întâmplaseră anumite lucruri. Un foarte distins ofițer se sinucisese, altul demisionase brusc, fețe îngrijorate se destinseseră, anumite precauții militare fuseseră abandonate. Iar generalul, generalul locotenentului Dubosc, mai precis, păruse că întinerește brusc cu zece ani.

Dubosc auzise parte din discuția dintre general și necunoscut. „Ne-ai salvat, *mon cher*“, spusese generalul cuprins de emoție, și impunătoarea sa mustață albă tremurase în timp ce vorbea. „Ai salvat onoarea armatei franceze și ai evitat multă vărsare de sânge! Cum îți pot mulțumi pentru că mi-ai acceptat invitația? Ai venit atât de departe...“

La care străinul (pe numele său *monsieur* Hercule Poirot) dăduse un răspuns pe măsură, incluzând fraza „Dar cum să nu țin minte că mi-ai salvat cândva viața?“ Și atunci generalul dăduse un alt răspuns pe măsură, negând orice merit pentru acel serviciu din trecut; și, după mai multe referiri la Franța, Belgia, glorie, onoare și alte astfel de valori împărtășite, se îmbrățișaseră cu drag, și conversația se terminase.

Despre ce anume fusese vorba, locotenentul Dubosc era încă nedumerit, dar lui i se delegase responsabilitatea de a-l conduce pe domnul Poirot la Taurus Express, iar el o îndeplinea cu zelul și

entuziasmul potrivite unui tânăr locotenent cu întreaga carieră în față.

– Astăzi este duminică, spuse locotenentul Dubosc. Măine, luni seara, veți fi la Istanbul.

Nu era prima oară când făcea această observație. Conversațiile pe peron, înainte de plecarea trenului, pot avea un oarecare caracter repetitiv.

– Așa este, încuviință domnul Poirot.

– Și aveți de gând să rămâneți acolo câteva zile, bănuiesc?

– *Mais oui*. Istanbul este un oraș pe care nu l-am vizitat niciodată. Ar fi păcat să trec prin el *comme ça*, și pocni din degete sugestiv. Nu mă presează nimic, am să rămân acolo ca turist câteva zile.

– La Sainte Sophie este foarte frumoasă, adăugă locotenentul Dubosc, deși nu o văzuse niciodată.

Un vânt rece șuieră pe peron. Ambii bărbați se zgribuliră. Locotenentul Dubosc reuși să arunce o privire la ceas. Cinci fără cinci, mai erau doar cinci minute!

Având impresia că bărbatul celălalt îl văzuse, se grăbi din nou să vorbească.

– Sunt puțini călători în această perioadă a anului, remarcă privind în sus spre geamurile vagonului de dormit din dreptul lor.

– Așa este, aprobă domnul Poirot.

– Să sperăm că nu veți rămâne înzăpezit în Taurus!

– Se întâmplă asta?

- S-a mai întâmplat, da. Nu anul acesta, nu încă.
- Să sperăm, atunci, spuse domnul Poirot. Previzunile meteorologice din Europa nu sunt bune.
- Foarte rele. În Balcani ninge mult.
- Și în Germania, am auzit.
- *Eh bien*, se grăbi să adauge locotenentul Dubosc când păru să urmeze încă o pauză. Măine-seară la șapte patruzeci veți fi în Constantinopol.
- Da, spuse domnul Poirot și continuă cu disperare: am auzit că La Sainte Sophie este foarte frumoasă.

- Magnifică, am impresia.
Deasupra capetelor lor, draperiile unui compartiment din vagonul de dormit se dădură la o parte și o tânără se uită afară.

Mary Debenham dormise prea puțin de când plecase din Bagdad, joia trecută. Nici în trenul spre Kirkuk, nici la popasul din Mosul, nici noaptea trecută în tren nu dormise bine. Acum, obosită să stea trează în zăpușeala compartimentului ei supraîncălzit, se ridicase și privea pe geam.

Trebuia să fie Alep. Nu era nimic de văzut, desigur. Doar un peron lung, prost iluminat, cu altercații gălăgioase în arabă răsunând de undeva. Doi bărbați discutau în franceză sub geamul ei. Unul era un ofițer francez, celălalt, un bărbat scund, cu mustăți enorme. Mary Debenham zâmbi ușor. Nu mai văzuse niciodată o persoană atât de înfoclită.

Probabil era foarte frig afară și din cauza asta încălzeau și trenul în așa hal. Încercă să coboare mai mult geamul, însă acesta nu se mișcă.

Conducătorul de la vagonul de dormit se apropie de cei doi bărbați. Trenul urmează să plece, anunță el. Ar fi bine ca *monsieur* să urce. Bărbatul mărunțel își dădu jos pălăria. Ce cap în formă de ou avea! În ciuda preocupărilor ei, Mary Debenham zâmbi. Un omuleț care arăta ridicol. Genul de omuleț pe care nu-l poți lua în serios.

Locotenentul Dubosc își spuse discursul de despărțire. Se gândise la el dinainte și îl amânase până în ultima clipă. Era un discurs foarte frumos și bine șlefuit.

Ca să nu rămână mai prejos, domnul Poirot răspunse pe măsură...

- *En voiture, monsieur*, atenționează conducătorul.

Cu un aer de nesfârșită reticență, domnul Poirot se urcă în tren. Conducătorul îl urmă. Domnul Poirot salută, iar locotenentul Dubosc duse mâna la chipiu. Trenul se puse ușor în mișcare după o smucitură puternică.

- *Enfin!* murmură domnul Poirot.

- *Brrrrrrrrr*, spuse locotenentul Dubosc, realizând pe deplin cât de frig era.

- *Voilà, monsieur!* exclamă conducătorul, arătându-i lui Poirot cu un gest dramatic frumusețea

compartimentului său de dormit și grija cu care îi fuseseră aranjate bagajele. ValiJoara lui *monsieur* am așezat-o aici.

Mâna sa rămase întinsă în mod sugestiv. Hercule Poirot puse o bancnotă împăturită în palma conductorului.

- *Merci, monsieur*. Conductorul deveni expeditiv și oficial. Am biletele dumneavoastră, am să vă rog să-mi dați și pașaportul. *Monsieur* își întrerupe călătoria în Istanbul, am înțeles?

Domnul Poirot încuviință.

- Nu sunt mulți călători, îmi imaginez? întrebă el.

- Nu, *monsieur*. Mai am doar doi pasageri, amândoi englezi. Un colonel din India și o tânără doamnă din Bagdad. *Monsieur* mai are nevoie de ceva?

Monsieur solicită o sticlută de Perrier.

Cinci dimineața era o oră nefericită ca să te sui într-un tren. Mai erau încă două ore până la răsărit. Resimțind lipsa unui somn corespunzător și mulțumit de îndeplinirea cu succes a unei misiuni delicate, domnul Poirot se ghemui într-un colț al compartimentului său și adormi.

Când se trezi era nouă și jumătate. Se avântă în direcția vagonului-restaurant, în căutare de cafea caldă.

Acolo era un singur pasager, în mod evident tânăra doamnă despre care vorbise conductorul. Era înaltă, subțire și brunetă, poate de vreo douăzeci

și opt de ani. Avea un soi de eficiență rece în felul în care își mânca micul dejun și în felul în care îl chemă pe chelner să-i mai aducă cafea, ceea ce arăta experiență în materie de lume și de călătorii. Purta o rochie de călătorie închisă la culoare, dintr-un material subțire, foarte potrivit atmosferei încinse a trenului.

Domnul Hercule Poirot, neavând ceva mai bun de făcut, se amuză studiind-o discret.

Doamna era, hotărâse el, genul de tânără care își purta de grijă cu ușurință oriunde se ducea. Avea prestanță și eficiență. Aprecie severitatea trăsăturilor și paloarea ei delicată. Îi plăceau capul brun, cu valurile bine aranjate de păr, și ochii ei - reci, impersonali și gri. Și totuși, hotărî că era puțin prea eficientă pentru a fi ceea ce el numea „*jolie femme*“.

În scurt timp, o altă persoană intră în vagonul-restaurant. Era un bărbat înalt, cu vârsta cuprinsă între patruzeci și cincizeci de ani, suplu, oacheș, cu părul ușor nins la tâmple.

„Colonelul din India“, își spuse Poirot.

Nou-venitul înclină capul către tânără:

- 'Neața, domnișoară Debenham!

- Bună dimineața, domnule colonel Arbuthnot!

Colonelul stătea cu o mână sprijinită pe scaunul din fața ei.

- Aveți ceva împotriva? o întrebă.

- Sigur că nu. Luați loc.

- Ei, știți, micul dejun nu este tocmai o masă la care se face conversație.

- Sper că nu. Dar nu mușc.

Colonelul se așeză.

- Băietel! îl chemă el pe chelner pe un ton energic.

Comandă ouă și cafea.

Privirea lui se opri pentru un moment asupra lui Hercule Poirot, dar trecu mai departe cu indiferență. Poirot, citind corect gândurile englezului, știu ce-și spusese în sinea lui. „Doar un afurisit de străin.“

Fideli obiceiurilor națiunii lor, cei doi englezi nu erau prea vorbăreți. Schimbară câteva remarci scurte și seci, și în scurt timp tânăra se ridică și se întoarse în compartimentul ei.

La prânz cei doi stătură din nou împreună la masă, amândoi ignorându-l iar pe al treilea pasager. Conversația lor se desfășură mai animat decât la micul dejun. Colonelul Arbuthnot vorbi despre Punjab și o întrebă câte ceva pe tânără despre Bagdad, unde ea lucrase, după câte se părea, ca guvernantă. Pe parcursul conversației descoperiră că au niște prieteni comuni, ceea ce îi făcu imediat mai prietenoși unul față de celălalt și mai puțin scorțoși. Discutară despre un oarecare Tommy și un alt oarecare Reggie. Colonelul o întrebă dacă ea se duce direct în Anglia sau se oprește la Istanbul.

- Nu, mă duc direct.

- Nu e totuși păcat?

- Am trecut pe aici acum trei ani și am stat trei zile în Istanbul atunci.

- Ah, am înțeles. Ei, pot spune că mă bucur în acest caz, și eu mă duc direct acasă.

Colonelul făcu o plecăciune mică și stângace, roșind puțin.

„Este sensibil colonelul nostru“, gândi Hercule Poirot cu oarecare amuzament. „Călătoria cu trenul e la fel de periculoasă ca și cea pe mare!“

Domnișoara Debenham răspunse pe un ton neutru că asta ar fi foarte plăcut. Atitudinea ei era ușor distantă.

Hercule Poirot observă cum colonelul o însoțește înapoi la compartimentul ei. Mai târziu trenul străbătu peisajul magnific al munților Taurus. Stând unul lângă altul pe coridor și privind către Porțile Ciliciei, femeia suspină brusc. Poirot, aflându-se în apropierea lor, o auzi murmurând:

- Este atât de frumos! Aș vrea... aș vrea...

- Da...?

- Aș vrea să mă pot bucura!

Arbuthnot nu răspunse. Linia fermă a maxilarului său părea mai severă și mai posacă.

- Mi-aș dori nespus să scapi de toate astea; spuse el.

- Taci, te rog. Taci.

- O, nu-ți face griji. El aruncă o privire ușor iritată spre Poirot, apoi continuă: Dar nu-mi place ideea ca tu să fii guvernantă, la cheremul unor mame tiranice și al odraslelor lor exasperante.

Ea râse, cu o vagă undă de lipsă de control.

- Vai, să nu crezi asta. Mitul guvernantei oprimată este perimat. Te asigur că părinții sunt cei care se tem să nu fie terorizați *de mine*.

Nu mai spuseră nimic. Poate că Arbuthnot era rușinat de ieșirea lui.

„Ce comedie ciudată urmăresc aici“, își spuse Poirot, căzând pe gânduri.

Avea să-și amintească reflecția aceasta mai târziu.

Ajunseră la Konya în acea noapte, pe la unsprezece și jumătate. Cei doi călători englezi coborâră să se plimbe pe peronul acoperit de zăpadă.

Domnul Poirot se mulțumi să privească agitația gării din spatele geamului. După vreo zece minute însă, se hotărî că o gură de aer proaspăt poate că nu ar fi o idee prea rea. Se pregăti cu grijă, înfășurându-se în mai multe haine și fulare și punându-și niște galoși peste ghetele lui îngrijite. Astfel echipat, coborî cu atenție pe peron și începu să se plimbe de-a lungul lui. Ajunse până după locomotivă.

Vocile fură cele ce îi atraseră atenția la cele două siluete întunecate care stăteau în umbra unui vagon de mărfuri. Arbuthnot vorbea.

- Mary...

Fata îl întrerupse.

- Nu acum. Nu acum. Când se va termina totul. Când totul va rămâne în urma noastră... *atunci*...

Domnul Poirot se întoarse discret. Se întreba...

Cu greu ar fi recunoscut vocea rece și eficientă a domnișoarei Debenham.

„Curios“, își spuse el.

A doua zi se întreabă dacă nu cumva cei doi se certaseră. Își vorbeau foarte puțin. Fata părea neliniștită, în opinia lui. Și avea cearcăne.

Era aproape două jumătate după-amiaza când trenul se opri. Capete ieșiră pe ferestre. Un pâlcc de bărbați era strâns lângă șine, privind și arătând către ceva de sub vagonul-restaurant.

Poirot se aplecă pe geam și îl întreabă pe conductorul care trecea în grabă prin dreptul vagonului. Bărbatul îi răspunse, iar Poirot se retrase, dar, întorcându-se, aproape se izbi de Mary Debenham, care stătea chiar în spatele lui.

- Ce s-a întâmplat? întreabă ea în franceză aproape pe nerăsuflăte. De ce ne-am oprit?

- Nu s-a întâmplat nimic grav, *mademoiselle*. Ceva a luat foc sub vagonul-restaurant. Nimic grav. S-a stins. Acum repară stricăciunile. Nu este nici un pericol, vă asigur.

Ea făcu un gest brusc, înlăturând ideea de pericol ca și cum era ceva complet neimportant.

- Da, da, înțeleg asta. Dar ora sosirii?

- Ora sosirii?

- Da, asta va cauza întârzieri.

- Este posibil, da, încuviință Poirot.

- Dar nu putem să întârziem! Acest tren trebuie să sosească la șase cincizeci și cinci și trebuie să traversăm Bosforul și să prindem Simplon Orient Expressul pe partea cealaltă, la nouă. Dacă sunt întârzieri de o oră sau două, vom pierde legătura.

- Este posibil, da, admise el.

O privi curios. Mâna cu care ea se ținea de rama geamului nu era prea sigură; și buzele îi tremurau și ele.

- Contează atât de mult pentru dumneavoastră, *mademoiselle*? întrebă el.

- Da. Da, contează. Eu... Eu trebuie să prind acel tren.

Apoi se întoarse în direcția opusă și porni pe coridor spre colonelul Arbuthnot.

Însă neliniștea ei se dovedi a fi neîntemeiată. Zece minute mai târziu trenul porni din nou. Ajunse la Haydarpaşa cu doar cinci minute întârziere, deoarece recuperase din timp pe parcurs.

Bosforul era agitat, și domnului Poirot nu îi plăcu traversarea. Odată ajuns pe vas, fu separat de companionii săi de călătorie și nu îi revăzu.

Când ajunse la podul Galata, se îndreptă direct către hotelul Tokatlian.

2

HOTELUL TOKATLIAN

La hotelul Tokatlian, Hercule Poirot ceru o cameră cu baie. Apoi se îndreptă către biroul administrației să afle dacă avea corespondență.

Îl așteptau trei scrisori și o telegramă. O privi pe cea din urmă cu surprindere. Nu se așteptase să o primească.

O deschise cu calmul și grija caracteristice. Cuvințele tipărite ieșeau clar în evidență.

Evoluția pe care ați prevăzut-o în cazul Kassner a survenit neașteptat. Rog reveniți urgent.

„*Voilà ce qui est embêtant*“, șopti Poirot iritat. Se uită la ceas.

- Trebuie să plec diseară, îi spuse receptionerului. La ce oră pleacă Simplon Orientul?

- La nouă, *monsieur*.

- Îmi puteți rezerva un compartiment de dormit?

- Sigur că da, *monsieur*. Nu e prea greu în perioada aceasta a anului. Trenurile sunt aproape goale. La clasa întâi sau a doua?

- La întâi.

- *Très bien, monsieur.* Până unde mergeți?

- Londra.

- *Bien, monsieur.* Vă voi lua un bilet pentru Londra și voi face o rezervare pentru un compartiment de dormit pentru Istanbul - Calais.

Poirot se uită din nou la ceas. Era opt fără zece.

- Am timp pentru cină?

- Sigur că da, *monsieur.*

Micuțul belgian încuviință din cap. Își anulă rezervarea pentru cameră și traversă holul către restaurant.

Simți o mână pe umăr în timp ce îi dădea comanda chelnerului.

- Ei, *mon vieux*, ce surpriză plăcută! se auzi o voce din spatele lui.

Cel care vorbise era un bărbat mai în vârstă, scund și corpulent, cu o tunsoare *en brosse*. Zâmbea încântat.

Poirot sări în picioare.

- *Monsieur Bouc!*

- *Monsieur Poirot!*

Monsieur Bouc era belgian, director al *Compagnie Internationale des Wagons Lits*, și se cunoștea de ani buni cu fosta vedetă a poliției belgiene.

- Sunteți departe de casă, *mon cher*, spuse *monsieur Bouc*.

- O treabă în Siria.

- A! Și când vă întoarceți acasă?

- La noapte.

- Minunat! Și eu la fel. Vreau să spun că vom călători împreună până la Lausanne, unde am niște treburi. Călătoriți cu *Simplon Orientul*, presupun?

- Da. Tocmai ce am cerut să mi se rezerve un compartiment de dormit. Aveam de gând să rămân aici câteva zile, dar am primit o telegramă. Probleme importante îmi solicită prezența în Anglia.

- Ah! oftă *monsieur Bouc. Les affaires... les affaires!* Sunteți la mare căutare în ultimul timp, *mon vieux!*

- Am avut câteva reușite, poate de aceea.

Hercule Poirot încercă să pară modest, dar eșuă cu desăvârșire.

Monsieur Bouc râse.

- Ne vedem mai târziu, spuse el.

Hercule Poirot se dedică operațiunii de a-și ține mustața departe de supă.

Odată îndeplinită această sarcină delicată, privi în jur în așteptarea felului următor. Erau doar vreo șase persoane în restaurant, și dintre ele numai două îi atraseră atenția lui Poirot.

Acestea stăteau la o masă nu prea depărtată. Unul era un tânăr de vreo treizeci de ani, cu aspect plăcut, în mod evident american. Dar nu acesta îi atrăsese atenția micuțului detectiv, ci acela care îl însoțea.